

voor het rhythmisch zingen der koralen (een toe komstidroom voorloopig?) zou op de school het best de grondslag gelegd kunnen worden.

Veel zal ook afhangen van den organist, die in 't geheel geen artist behoeft te zijn, om het gemeente-gezag op wat hooger plan te brengen, maar wien dan ook verboden moest worden zich de allures aan te matigen van een musicus. Hoeveel wordt er op los „gefantaseerd“ door organisten, die technisch nog niet opgewassen zouden zijn tegen een eenvoudige voordracht van Worp's Psalmvoorspelen. Waarom houdt men zich toch niet liever aan deze sobere voorspelen (er zijn, wanneer men eentonigheid vrees, nog meer goede bundels koraalvoorspelen) dan dat men de sfeer ontwijdt door eigen onbelangrijk geknutsel, dat bovendien vaak de allerprimitiefste eischen der harmonie-leer met voeten treedt?

Waarom worden goede kerkorgels niet productief gemaakt, en zorgt men er niet voor, dat de menschen op een avond in de week goede orgelmusiek kunnen hooren, vooral op plaatsen, die bijna geheel van kunstgenot verstoken zijn? Verder treft men in verschillende kerken van ons vaderland instrumenten aan, die (de financiële drangkracht der gemeente in aanmerking genomen) door veel betere vervangen konden worden. In dit opzicht kunnen wij een voorbeeld nemen aan de Roomschen, die bereid zijn tot het brengen van de hoogste geldelijke offers, waar het gaat om de bevoorring van de schoonheid in hun eeredienst!

Ik weet, dat het een zeer delicate kwestie is, in hoeverre de kunst vereenigbaar is met de religie (voor velen is de kunst surrogaat van religie geworden), maar dit staat toch wel vast, dat in geen geval het leelijke meer God-verheerlijkend is dan het schoone. Bavinck wilde in één van de laatste van zijn hand verschenen opstellen de vraag in het midden laten in hoeverre men het Calvinisme terecht verwijt, dat het „ein totes verrottes Volk“ zou hebben achtergelaten.

Aan ons de taak er voor te zorgen, dat zulke verwijten gaan verstommen. Naast de waarheid worde ook de schoonheid onder ons gehuldigd!

W. E. ENGELKES.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Zending onder de Mohammedanen.

Het is van algemeene bekendheid, dat het zendingswerk onder de Mohammedanen met veel grootte bezwaren te worstelen heeft dan het zendingswerk, dat onder de Animisten geschiedt. In een artikel over de Mohammedaansche Propaganda in „De Macedoniër“ van Sept. 1922 noemt Ds Bakker de moeilijkheden nog eens op; het zijn er met name 5.

1. De zending heeft, behalve de volkstaal, die al moeilijk genoeg is, ook het Arabisch te bestudeeren. Al is het niet noodig, dat elke zendeling deze taal zal moeten kennen, toch wordt dit wel geëischt van enkelen onder hen, omdat de overtuigde Mohammedanen zich vaak beroepen op den Koran en Arabische commentaren; zonder bronnenstudie is het niet mogelijk tot het hart van den Islam door te dringen.

2. De Mohammedanen hebben een uitgewerkte dogmatiek en een met tander uitgewerkte plichtenleer. Zij hebben hun godsdienst doorgedacht en in systeem gebracht. Hun dogmatiek en ethiek handelen grootendeels over dezelfde onderwerpen als de onze, maar zij geven aan de woorden andere beteekenissen dan wij. De Islamische theologie zal dus in haar geheel moeten worden bestudeerd, zal men haar kunnen bestrijden.

3. De Mohammedaan heeft niet alleen een gevestigde opinie, maar hij staat ook min of meer vijandig tegenover het Christendom. Hij acht het Christendom voor niemand goed, omdat het de laatste en nieuwste openbaring, n.l. die van Mohammed, verwerpt.

4. De Islam heeft talloze veroordeelen tegen het Christendom. Een van de fataalste beschuldigingen is, dat de Christenen (met de Joden) den Bijbel hebben vervalscht; de Mohammedanen aanvaarden wel O. en N. T. als heilige boeken, maar door bovengenoemde verdenking wordt tegenover hen een beroep op den Bijbel waardeloos.

5. De Islam is zelfvoldaan. De Mohammedanen voelen zich als de uitverkorenen van Allah; zij zijn te vergelijken met den oudsten zoon uit de gelijkens. Hun schuldbesef is verzwakt, terwijl toch alleen op den bodem van de kennis der ellende het zaad van het Evangelie kan ontkiemen.

Het is te verstaan, dat vooral met het oog op hetgeen onder 1 en 2 genoemd is, de Islam grondig moet worden bestudeerd. Ds Bakker acht het wel niet gewenscht den Islam allereerst te bestrijden op wetenschappelijke gronden, of er mede in debat te treden over de diepgaande verschillen tusschen hen en het Christendom, maar toch dringt hij op deugdelijke bestudeering van het Mohammedanisme aan. Deze studie moet niet de eenvoudige prediking van het Evangelie vervangen, maar ermee samengaan.

„De zendingsarbeid onder de Mohammedanen, ook op Java, zal steeds meer tot achtergrond moeten hebben een grondige kennis van den Islam; alleen zoo kan het werk op de rechte wijze worden voortgezet.“

Misschien meent men, dat het onzen zendingen

aan zulk een grondige kennis niet ontbreekt. Maar dan helpt deze opmerking van Ds Bakker hen uit hun zoeten droom:

„De zending, althans op Java, kent het Mohammedanisme tot dusver slechts zeer oppervlakkig; onge twijfeld mist ze de juiste voorstelling van het machting verschijnsel, dat de Islam te aanschouwen geeft.“

Deze woorden zijn ontstellend. Wij hadden heel naïef in de gedachte geleefd, dat tenminste de kennis van Ds Bakker niet oppervlakkig zou zijn, en hij tenminste wel een juiste voorstelling van den Islam zou hebben. Maar wij troosten ons met de gedachte, dat alleen bescheidenheid Ds Bakker verhindert heeft een uitzondering voor zichzelf te maken. Erg ongerust maken wij ons naar aanleiding van deze klacht nog niet.

Het schijnt ons echter toe, dat Ds Bakker in zijn artikel o pvoorzichtige wijze aandringt op het onderscheiden tusschen den eigenlijken zendingsarbeid door de prediking van het Evangelie enz., en de wetenschappelijke bestudeering van den Islam door een of meer daartoe aangewezen personen, die aan de zendingen de vruchten van hun studie te gebruiken geven.

Indien wij dit juist hebben gezien, dan meenen wij, dat de weg hier toe geopend is. Ds Bakker's zoon, die kort geleden op zoo voortreffelijke wijze gedoctoreerd is, schijnt dan de aangewezen man te zijn, om, bij het onderwijzen en opleiden van onze a.s. Pandita's Djawa, ook de grondige studie van den Islam ter hand nemen. Onze missionaire dienaren, wien de tijd tot zulk een tot de bronnen doordringende studie ontbreekt, zullen zeer zeker van het werk van Dr Bakker kunnen en willen profiteren. Zelfs vragen wij ons af, of het hiertoe niet wenschelijk was, dat Dr Bakker, om zichzelf tot deze taak toe te rusten, op zijn reis naar Indië straks, eenigen tijd te Kaïro zal vertoeven, om daar o.a. door Dr Zwemer in deze dingen nader te worden onderwezen. Het geldt hier een zaak van het uiterste gewicht. Laat men dan deze zaak goed aanpakken.

Zelfs zouden wij nog verder willen gaan. Ds Bakker kan het weten, als hij zegt, dat langdurige debatten en twistgesprekken zoo goed als onvruchtbaar zijn, om verschillende redenen. Maar dit sluit toch niet uit, dat men den Islam ook op wetenschappelijke gronden kan bestrijden? Dat onze zendingen daarvoor over het algemeen geen tijd en gelegenheid hebben, ligt voor de hand; hun roeping is ook een andere; zij moeten het Evangelie brengen. Maar zou er nu niet veel voor te zeggen zijn, dat straks Dr Bakker, wel toegerust ook door een korte opleiding aan de Universiteit te Kaïro, de wetenschap in dienst stelt van de bestrijding van den Islam? Het schijnt ons zoo toe, dat daarvoor in elk geval veel te zeggen valt.

J. D. WIELENGA.

PERS-SCHOUW.

Een lezer zendt mij het volgende citaat uit „The Christian“ van 2 Nov., dat ons een beeld geeft van de verhouding tusschen Evangelisatie en Kerk in Engeland:

In de kamer van onderzoek worden degenen, die Christus belijden, verzocht kaarten te teekenen, waarop zij de kerkorganisatie aanduiden, die zij verkiezen; en deze kaarten, die maar de verschillende dominie's gezonden worden, worden beschouwd als 't gewone, wettige verloop van den Evangelisatie-arbeid. De bedoeling hiervan is 't uitbreiden der gemeenten in verschillende deelen der stad, en een herleefde belangstelling voor gebedsvergaderingen en andere kerkelijke organisaties op te wekken.

De inzender teekent hierbij aan: „Het gaat daar dus: Eerst naar Christus en dan naar de kerk. Hier merkt men soms een strooming in omgekeerde orde: „Eerst naar de kerk en dan naar Christus“.

De kentering in het neutraal onderwijs, nog wel niet tengevolge van den terugkeer tot het oude geloof, maar dan toch tot het gezonde verstand, blijkt onder meer hieruit, dat de Bijbel niet langer absoluut wordt geweerd.

Het evangelie van Mattheüs is door Dr Rogge voor schoolgebruik uitgegeven.

Dr Hooykaas mediteert over deze uitgave in „Het Handelsblad“:

De Rector Gymnasii Erasmus, dr Y. H. Rogge, in Rotterdam de leider onzer studeerende jeugd, maar ook in Amsterdam gezinsd onbekend, legt op mijn tafel zijn uitgave van het eerste evangelie, voor gymnasiumgebruik gereedgemaakt. Het vormt Pars IX van de Scriptores graeci et romani der uitgeverij W. E. J. Tjeenk Willink te Zwolle, waarin te voren stukken van Herodotus, Lucianus, Cicero en Plutarchus, voor schoolgebruik gereedgemaakt, zijn verschenen. Dit negende deeltje, uit twee stukken bestaande, behelst „Het Evangelie van Mattheüs, met aantekeningen“. Het eene stukje brengt den Grieksch tekst, het andere de Aantekeningen en een Woordenlijst. De uitgave is bestemd om gebruikt te worden door leerlingen van de hoogste klassen.

Het is prettig als deze uitgave op onze gymnasia word ingevoerd. Sinds jaren heb ik de catechistische ondervinding, hoe moeilijk 't voor predikanten

is, gymnasiasten, die godsdienstonderwijs bij hen ontvangen, ook aan het Grieksch N. T. te brengen. 'k Heb 't al op verscheiden wijzen geprobeerd, maar steeds vergeefs. Als je in de klasse zulke discipelen zegt: Hier, lees jullie nu dat er voor jezelf in 't Grieksch bij, kijken zij je zoo ongelooft aan, alsof hun spijkerschrift voorgelegd werd. Een paar leerlingen, die 'k er eens voor apart nam, om 't Evangelie met hen in 't Grieksch te lezen, voelden zich gedupeerd, alsof ze een quasischoolles van me kregen. Een paar dierbare leerlingen, wien ik een Grieksch Nieuw Testamentje van Nestlé cadeau deed (die uitgave is zoo smakvol en zoo goedkoop) bedankten er heel hartelijk voor, maar zetten het boekje braaf in de kast en vergaten 't daar wel. De gymnasiast kijkt zijn klassieke talen blijbaar zoo schoolsch aan, dat hij nog niet gelooft zelfs iets er mee te kunnen uitrusten. Ze willen van den predikant wel vernemen: het N. T. is in 't Grieksch geschreven, — maar de Rector moet er bij komen en hun verzekeren: dat Grieksch van het N. T. kunnen jullie al best lezen.

Nu zullen zij 't gelooven. Ik begin weer vol moed mijn catechisanten van 't gymnasium aan te bevelen, boven de bijbelvertaling uit te rijden tot het Grieksch origineel. Dr Rogge, dank voor de bemiddeling en hulp! Geeft hij nu ook nog eens een deeltje Capita Selecta (bloemlezing)? Dat zou mooi kunnen zijn!

Mystieke overpeinzing.

In „de Spade Regen“, het orgaan van „de Pinkstergemeente“ (Ds Polman), trof mij de volgende meditatie.

Ze schijnt mij te zijn een voorbeeldige proeve van loutere mystiek.

Kunnen wij het zoo nog?

Zeker!

Maar of we het ook doen?

Zijn tegenwoordigheid.

De Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden. Jes. 63:9

Vreemd, dat menschen door de tegenwoordigheid verlost worden; het is zoo iets stils en zwijgende. Verlossing, zou men denken, vereischt iets krachtigs, iets machts, iets overheerschends, maar wij zijn verwonderd, dat het bestaat uit een liefdelijken invloed. Toch denk ik, dat dit het machtigste is in de wereld: de tegenwoordigheid. Wat is het, dat de toon in een gezelschap bepaalt? Het is het antwoord op uw vraag: „Wie komen er?“ Wat is het, dat deelneming brengt in het uur, dat men iemand door den dood verliest? Het is het, dat de een tot den ander zegt: „Ik voel met je, ik deel in je smart“. Het is niet wat gesproken wordt, niet wat gedaan wordt, het is de gedachte, dat iemand met ons is. Zoo is het ook met mijn hemelchen Vader. Ik vraag niet naar het „waarom“, alleen naar het zijn van God. Het doet er voor mij niets toe, voor welk doel Hij wandelt op de stormachtige zee, noch is het voor mij van groot gewicht dat hij zal zeggen of niet zal zeggen: „Zwijg, wees stil“. Het allerbelangrijkste is, dat de voeten, die het water bewandelen. Zijn voeten zijn en niet van iemand anders. Dat is alles, wat ik weten wil. Daar is een groot verschil tusschen een kamer waar het stil is, en een leeg kamer. Daar is gemeenschapsoefening, zonder dat één woord gewisseld of één stem gehoord wordt. Staat er niet geschreven: „Verzadiging der vreemde is bij Uw aangezicht?“ (Ps. 16:11). En dat is de heerlijkste waarheid, dat hoewel hij niet spreekt, hoewel Hij niet fluistert, noch Zijn boodschap in een boek nedereschreef, Hij daar is, en daardoor in mijn hart groote vrede nederdaalt.

Openbaar Uw tegenwoordigheid, o, mijn God. Ik verlang zelfs meer naar Uw tegenwoordigheid dan naar Uw kracht. Het doen zwijgen der golven is iets heerlijk, maar niet het gewichtigste. Het gewichtigste is, dat Uw weg in de zee is, en Uw pad door de diepte heen. Ik zou liever den hoog in de wolken hebben, dan wolkenloosheid zonder hoog. Ik zou liever in den storm zijn met U, dan in de kalmte, zonder eenig teken van Uw tegenwoordigheid. Ik wil liever het kruis hebben met Uw tegenwoordigheid, dan de kroon en Uw afwezigheid. Zij Gij in den donder, in de aardbeving en in het vuur? Dat is alles wat ik wensch te weten. Ik vraag niet naar de openbaring van Uw waarheid, ik vraag naar een openbaring van Uzelf. Houd Uw verborgenheden in de diepten, begraf Uw gedachten in een machtig zwijgen, verberg, indien Gij wilt, de oorzaak van mijn vrees, mijn angsten, mijn tranen, maar o, zeg mij, o, openbaar mij, dat de kamer, waar niets gehoord wordt, niet ledig is. Openbaar mij, dat in het midden van den vurigen oven er Eén is, gelijk aan den Zoon des menschen. Openbaar mij, dat in het midden der bliksonen van den berg Sinaï de Gedachte is van den Weigever. Openbaar mij, dat het brandende braambosch van Horeb aangestoken werd door den fakkelt Uwer liefde. Ik ben niet bang voor een oordeelsdag, waar Gij op den troon zit; de Engel Uws aangezichts, van Uw tegenwoordigheid, is genoeg voor mij“.

B. W.

BOEKBESPREKING.

„De Brief van den apostol Paulus aan de Galaten.“ Opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard, door Dr S. Greijdanus. Kampen, J. H. Kok.

Dat in deze onderneming, zoo kort na het openend werk van prof. Ridderbos, deze verklaring van den Galater-brief van de hand van prof. Greijdanus verscheen, is een gelukwens waard.

Waar ik eens den Galater-brief in vervolgpreken-

behandelde te meer.

Met voo-

Zij past

legging, wa

Welnu,

Ook bev

werker te

Elke midr

Gelukkig

bezaaid al

Openbaring

Ook gel

werk nog

Eindelijk

hypothese

Maar

Al te

vestigen

winst ach!

En deze

achterlaten

Ik wil

Voor de

er veel al

En ook

trekken.

Allard

een man

Hem te

Hem te

Distincti

in een wi

Kent u

Zijn di

voor ware

Jammer

Toch be

genooten“

te lezen.

Het „w

in deze

Pierson

Evenwe

oefenen

Iedere

kolend. P

En wat

hebben h

dan ook

derland i

hier geen

Warnte r

Bovend

Zeker,

Maar d

welke hu

Zoo et

Het ge

stand va

Nederland

legma en

welvaart,

en Bilder

van de l

Onze nu

van onve

licht, onv

de Gang

niet te d

Daar h

Overh

Wie he

Als w

psalmen

ingenome

Of ik

Hoe zo

In de

wijziging

mijn gev

Maar i

niet ong

zij het o

Ik zou

wanneer

totdat s

derkundi

men ovi

herleide

Bij ee

zonder t

vers —

Wie kij

Zelfs b

het niet

van het

Ook h

beter af

enige p

Maar

De ui

eischen,

Het is

Laad t

op verga

op catec

wijs bij hen
te brengen
ocheerl, maar
ke discipels
jezelf in 't
ig aan, alsof
in paar leze-
om 't Evan-
voelen zich
les van me
wien ik een
cudeau deed
n zoo goed-
maar zetten
aten 't daar
alen blijkaar
geloof zelfs
e willen van
T. is in 't
ctor moet er
Grieksch van

in weer vol
asium aan te
de rijzen tot
ank voor de
nog eens een
hal zou mooi

peinzing.
an van „de
mij de vol-
ldige proeve

d.
hen behouden.
Jes. 63:9.

enwoordigheid
en zwijgens.
ht iets krach-
nds, maar wij
een liefelijken
achtigste is in
is het, dat de
het antwoord
at is het, dat
n iemand door
e een tot den
je smart." Het
gedaan wordt,
ons is. Zoo is
ik vraag niet
zijn van God,
welk doel Hij
is het voor
zeggen of niet
lerbelangrijke
wandelen. Zijn
s. Dat is alles,
rachel tusschen
leuge kauer.
nder dat een
d wordt. Staat
er vreugde is
En dat is de
j niet spreekt,
boodschap in
en daardoor

o, mijn God,
genwoordigheid
zen der golven
gewichtigste,
de zee is, en
liever den hoog-
posheid, zonder
met U, dan in
Uw tegenwoor-
t met Uw tegen-
w afwezigheid.
ving en in het
weten. Ik vraag
rheid, ik vraag
Uw verborgen-
dachten in een
wilt, de oorzaak
tranen, maar
mer, waar niets
aar mij, dat in
e Een is, gelijk
aar mij, dat in
berg Sinai de
aar mij, dat het
ngestoken werd
niet hang voet
n zit: de Engel-
rdigheid, is ge

B. W.

Paulus aan de
grondtekst ver-
Grijdman.

na het openend
laring van den
lanus verscheen.

vervolgpreken

behandelde, interesseerde deze verklaring mij vanzelf
te meer.

Met veel genoegen nam ik er kennis van.
Zij past geheel in het kader van deze Schriftuit-
legging, welke immers een populair doel heeft.

Welnu, deze verklaring is voor ieder begrijpelijk.
Ook bewijst prof. Grijdman hier weer een seuren
werker te zijn. Hij stapt niet spoedig over iets heen,
Elke uitdrukking wil hij tot haar recht doen komen.

Gelukkig is deze kommentaar niet zoo met teksten
bezaaid als die van denzelfden schrijver op Johannes' Openbaring. Toch kon m.i. nog wel met minder volstaan.

Ook geloof ik, dat door meerdere beknoptheid het
werk nog zou hebben gewonnen.

Eindelijk verwonderde het mij, dat de Noord-Galatische
hypothese de voorliefde van den auteur heeft.

Maar laat ik hierbij mijn opmerkingen staken.

Al te veel opmerkingen kunnen zoo licht den indruk
vestigen, dat men een boek toch eigenlijk geen aan-
winst acht.

En dezen indruk zou ik niet gaarne bij onze lezers
achterlaten.

Ik wil hun juist een tegenovergesteld geven.
Voor de bediening des Woords zullen onze predikanten
er veel aan hebben.

En ook anderen kunnen er stichtelijk profijt van
trekken.

„Oudere Tijdgenooten", door A. Pierson.
Derde druk. Met een woord vooraf van J. C.
Rullmann.

Amsterdam, H. A. van Bottenburg.

Allard Pierson was, dank zij de genoege gratie,
een man van ongemeene gratie.

Hem te hooren mocht genieting zijn geweest.
Hem te lezen is dat evenzeer.

Distinctie! Kent u het woord? Zoo niet, zoek het
in een woordenboek op.

Kent u de zaak? Vraag dan, wie Allard Pierson was.
Zijn discipelen hebben, voorzover zij er vatbaar
voor waren, van zijn distinctie allen iets meegenomen.

Jammer, dat zoo'n man niet een der onzen was.
Toch behoeft dat geen beletsel te zijn „Oudere Tijd-
genooten", gelijk het hier vernieuwd voor ons ligt,
te lezen.

Het „woord vooraf" van Dr. J. C. Rullmann brengt
in deze evenwicht en resulteert evenwicht.

Piersons stijl kan de onze niet meer zijn.
Evenwel kan hij op onzen stijl gunstigen invloed
oefenen.

Iedere zin bijna is af. Keurig geslepen. Zacht fon-
kelend. Persoonlijk.

En wat ook een zeldzame gave is: zijn tijdgenooten
hebben hem hun waardeering niet onthouden. Hij mocht
dan ook in zijn voorrede op dit boekje roemen: „Neder-
land is een goede zangbodem. De roepende vindt
hier geen woestijn, maar weerklank en dikwerf bijval.
Wantte maakt ons warm."

Ervendien, wat kon hij typearen.
Zeker, hij vergiste zich wel eens.

Maar daartegenover staan teekeningen van personen,
welke hun diepst innerlijk inzicht maken.

Zoo eindigt hij b.v. Bilderdijk:
„Het eerste, dat in Bilderdijk boeit, is de burgerlijke
stand van dezen ongewonen man. Zijn vader heet
Nederland en zijn moeder Amsterdam. Het volk van
flegma en boert; van genoegelijke gezelligheid en deftige
welvaart, heeft moeten voortbrengen Spinoza, Rembrandt
en Bilderdijk: een uitgeworpen Jood en twee mannen
van de kunst, wier boedel om schulden is verkocht.
Onze nuchterheid heeft de bakermat moeten worden
van onverschrokken Monisme, onweerstaanbaar Toover-
licht, onverholen Mystiek. Spinoza is niet geboren aan
de Ganges, Rembrandt niet aan de Seine, Bilderdijk
niet te Assisi."

Daar hebt ge Bilderdijks wezen.
Onverholen mystiek, geboren uit nuchterheid.

Wie hem zoo niet ziet, zal hem m.i. nooit begrijpen.

„Het boek der Psalmen, benevens eenige
Gerangen, bij de Gereformeerde Kerken van
Nederland in gebruik." Voor het rythmisch
gezag herzien door G. A. Goldschmeding
Dzn., Organist der Gereformeerde Kerk te
Amsterdam.

Amsterdam, W. Kirchner.

Als warm voorstander van rythmisch zingen onzer
psalmen begroet ik deze eerstelingen op dit gebied met
ingenomenheid.

Of ik geen bedenkingen heb?

Hoe zou dat bij zulk een eerste poging anders kunnen?

In de oorspronkelijke rythmiek zijn nog al ingrijpende
wijzigingen aangebracht, die mij vrij subjectief en voor
mijn gevoel niet steeds gemotiveerd lijken.

Maar daarna zal elke uitgave, die het oude rythme
niet ongewijzigd weergeeft, noodzakelijk moeten lijden,
zij het ook misschien in minder sterke mate.

Ik zou er voortschans vrede mee gehad hebben,
wanneer geen enkele verandering werd voorgelagen,
toldat straks een eenigzins breede commissie van uiterst
deskundigen een koraalboek samenstelde, die door ge-
meene overleg geïrdagen, de subjectiviteit tot een minimum
herleidde.

Bij een uitgave als deze kon men desnoods ook
zonder noten volstaan, mits maar — en dan bij elk
vers — werd aangegeven, wat kort en lang was.

Wie kijkt er bij het kerkelijk gezang nog naar noten?

Zelfs bij mooilijke verzen doen 99 pct. der kerkzangers
het niet. Wat waarde hebben in dit boekje de noten
van het eerste vers voor den geheelen 119en psalm?

Ook had men, naar het mij voorkomt, in dit boekje
beter alle formulieren kunnen weglaten, dan er slechts
eenige geven.

Maar ik maakte reeds aanmerkingen genoeg.

De uitvoering van dit boekje voldoet aan hooge
eischen.

Het leent zich uitnemend voor geschenk.

Laat men het in den huiselijken kring, in scholen,
op vergaderingen onzer vereenigingen en niet het minst
op catechisatie gebruiken.

Tot dat er straks een beter komt of dit verbeterd wordt.
De oefening in dien tijd in rythmisch zingen ver-
kregen is de prijs van dit boekje meer dan waard.

„Scheurkalender 1923."

Geref. Traktantenootschap Filippus.

Het schied overtreft dat van vroegere Filippus-ka-
lenders niet.

De inhoud, waarop ik een proefsteek nam, is degelijk.

Het doel der uitgave: steun voor het evangeliseeren
met dezen kalender onder militairen e.a. sympathiek.

„Nieuwe uitdeeling-artikelen voor de Zon-
dagschool."

Rotterdam, J. M. Bredée's Boekhandel en
Uitgevers-Maatschappij.

Om wat nieuws op dit gebied zitten de besturen
onzer Zondagsscholen herhaaldelijk verlegen.

De uitgave van deze kaarten in allerlei vorm, platen,
enz. helpt uit dien nood.

Het vernuft is hier aan het werk geweest.

„Loei en Leo", door Jan Veltman.

Rotterdam, J. M. Bredée's Boekhandel en
Uitgevers-Maatschappij.

Pakt het jonge volkje, hoewel we in verhaaltrant
en stijl gaarne wat meer aanpassing zagen bij onzen tijd.

„Een slachtoffer van Jaloezie", door J.
A. Schalekamp.

Rotterdam, J. M. Bredée's Boekhandel en
Uitgevers-Maatschappij.

Wie er zich een treureis mee korten wil, zal 't geen
kwaad doen. Overigens ware het wel gewenscht boekjes
van dit genre een beetje minder onmogelijk te maken.

„Hoofdzaken van Bijbelkennis I." Het Oude
Testament, door Dr A. Troelstra, 2e druk.

Amsterdam, H. A. van Bottenburg.

De Haagse predikant Dr A. Troelstra bezit het domum
docendi. Ook dit boekje bewijst het weer.

Zeer geschikt voor onze onderwijsinrichtingen.

Beter b.v. dan Zahn.

„Beknopt overzicht van de Gewijde Ge-
schiedenis", door H. D. Drenth. Eerste stukje.
2e vermeerderde druk.

Wageningen, Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer en
Keuning.

De titel duidt het onderscheid aan met het vorige
boekje.

Kan uitnemend dienen voor repetitie.

Of ook als grondslag voor bredere mondelinge be-
handeling.

„Leven." Leesboek voor de Scholen met
den Bijbel, verzameld door P. den Boer en
J. C. de Koning, geïllustreerd door Tjeerd
Bollma. Eerste, tweede en achtste deel.

Rijswijk, H. J. Spruyt.

Eenzelfde gunstige recensie als over vroeger ver-
schenen deeltjes kunnen we over deze geven.

Hoe gaan onze leermiddelen op schoolgebied vooruit!

„Welke zijn de oorzaken van het Kerkelijk-
gescheiden leven der Gereformeerden in Ne-
derland?" door Dr C. B. Bavink te Rot-
terdam.

Aalst, N.V. de Graafschap.

Een gelakkige gedachte om het referaat, dat Dr Ba-
vink het vorige jaar op de Geref. Predikantenconferentie
hield en later breder uitgewerkt in „Geref. Theol. Tijd-
schrift" verscheen, afzonderlijk uit te geven.

Er zit veel studie achter.

O.m. wordt hierin geboden een beknopte geschiedenis
van het pletisme in Nederland.

Ook wordt daarin onze verhouding tot de Herv. en Chr.
Geref. Kerk besproken.

En dat op de meest kalme, zakelijke, bezadigde wijze.
Werde deze brochure algemeen gelezen!

„Dagen van goede boodschap I." In den
Kerstnacht, door Dr A. Kuypers.

Kampen, J. H. Kok.

Er is na dezen bundel van Kuypers onder ons nog
veel over het Kersfeest gemediteerd.

Maar wanneer Kuypers meditaties u door deze uit-
gave — in aangenaam synboliek gewaad — weer
onder de oogen komen, vraagt ge: wie heeft hem oer-
troffen? Of ook, afgingend: wie kwam hem nabij?

En dan hebt gij in die vraag reeds uw antwoord
gelegd.

„De beteekenis van de Homocopathie", door
P. L. van der Harst, met een voorwoord van
A. W. F. Idenburg.

Wageningen, Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer en
Keuning.

Ken warme „Inleiding" op een vurig pleidooi.

Deze brochure maakte mij echter niet tot een bevoegd
beoordeelaar.

„Kleine Luyden", door Idardi. Schets uit
het Friesche dorpsleven.

Kampen, J. H. Kok.

„Kleine Luyden" doet even aan Jan Maclarens „Har-
ten van Goud" denken.

De meeste personages van dit boek hebben een adel-
lijken inborst. Tante Sien, de hoofdfiguur, is een engel
van Duitsche afkomst. Dominé Randwijk een model-
dominé. Sander de profeet een model-koopman. Jasper
een model-koster. Rijpkema een model-boer. Zelfs Sijke
Flodder en haar man Symen beloven op het laait
van het boek ook modellen te worden. Zelfs is Zorg-

vliet tot op zekere hoogte een model-dorp. Een Gerefor-
meerde Kerk is er niet, maar in de Hervormde Kerk
zijn de meditaties van Kuypers toch geen konfabandje.
Een soort eerheidskerk. Het socialisme wordt door één
speech van Dr Randwijk als een hol vat den bodem
ingeslagen. En verstandige vrouwen dat er zijn! Er zijn
natuurlijk ook stop-personen. Die zijn habbelachtig en
hebben andere ondeugden.

Wat de stijl van het boek aangaat, die is effen
als in den zomer de Loosdrechtse plassen kunnen zijn.

Aan woordkunst doet de schrijver evenmin als aan
psychologische studie. Voor een verrassende zinswen-
ding komt ge nooit te staan. Voor een woord, dat ge in
het woordenboek niet vindt ook niet.

En toch... bevelen we dit boek aan...

Want hoevelen onder ons lezend publiek kunnen het
kunstgehalte van een boek waardeeren?

Dat geldt niet alleen van onze menschen, maar ook
van de menschen aan den overkant.

Als ge ziet, wat die laatste voor onbenullige boeken
vervalden, dan zijt ge blij, dat wij nog boeken van
Idardi hebben.

Want deze lof mag den schrijver niet onthouden:
hij is een knap verteller.

Stijlhardheden begaat hij niet en die zijn bij de
boeken van de menschen aan den overkant soms sche-
ring en inslag.

Geen opgeschroefde, maar echte godsvrucht laat hij
aan het woord komen.

En daardoor neemt hij ons vanzelf voor zich in.
Laten onze menschen maar „Kleine Luyden" lezen.
Er is een zegen in.

HEPP.

CORRESPONDENTIE.

Abonné's die ons nog zouden kunnen helpen aan
de Nummers 3 en 4 van den 1en Jrg. en de Nummers
11, 12, 13, 14, 24, 25 en 30 van den 2en Jrg. zouden
ons met toezending hiervan ten zeerste verplichten.

De Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweemaal te:

Huizen, G. J. Goede te Westraan en A. G. Wolff te Lonne-
vrieland.

Beroepen te:

Boerakker, A. J. Noordewier, cand. te Meppel.
Gonemuiden, P. Bruinsma te Tijnje.

Medemblik, S. de Bruijn te Den Haag, laatst pred. te
Oskaloosa (Iowa, N.A.).

Oligensplant, A. P. Lanting te Wolfaartsdijk.

Pieterburen, N. Woldinga te Midden.

Sothierum, C. J. Godings te Oosthem.

Westergeest, J. Visscher te Hylard.

Bedankt voor:

Amsterdam, H. Bouwer H.Mz. te Heemstede.

Hoerde, Amersfoort en Sliedrecht, H. de Bruijn te Nieuwen-
dijk (N.B.).

Scherpenzeel, J. Lustigheid te Uithuizermeeden.

Intrede te:

Marrum, Dr O. N. Oosterhof, Tekst Efese 6:19.

Schiedam, G. Krugswijk, Tekst Matth. 13:52.

Vlissingen, P. Ch. v. d. Vliet, Tekst Rom. 10:8-9.

Utrecht, A. Schippers, Tekst Joh. 14:6.

Emeritaat, Dr J. v. d. Vlies te Otterland, ontrij-
van de Classis Gorinchem eervol emeritaat.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Gouda, J. D. Barth te Werkendam.

Hoogeveen, H. Velama te Kampen.

Veenendaal, P. J. de Bruin te Bunschoten.

Bedankt voor:

Amsterdam, G. Wisse te Arnhem.

Bilversum, A. M. Berckhoff te Bilversum.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Arnhem, J. van Amstel, cand. te Zeist.

Driezum, H. A. Leemans te Bodegraven.

Nijkerkerveen, J. Nauta te Workum.

Rouveen, H. A. Leemans te Bodegraven.

Aangenomen naar:

Maassluis, J. H. Pop te Puttershoek.

Bedankt voor:

Huizen, H. P. Stegenga te Langweer.

Linschoten, W. J. v. Lokhorst te Bunnik.

Afscheid van:

Burum, W. J. de Wilde, Tekst Hand. 20:32.

Beukelum, P. Prax, Tekst Hand. 11:23.

Ootmarsum, G. J. v. d. Flier Jr. Tekst Hand. 20:32.

Oudkerk, W. Hamilton Silverton Hil. Tekst Ruth. 3:1.

Naar wij vernemen zal het Barink-Comité Maandag 4 Dec.
a.s. des middags om 3 uur, in het gebouw der Vrije
Universiteit, aan H. H. Directeuren de aangekochte Bibliotheek
en het geschilderde Portret van den overleden Hoogleraar
aanbieden en overdragen.